

OFICIUL AVOCATULUI POPORULUI DIN MOLDOVA

ОФИС НАРОДНОГО
АДВОКАТА
МОЛДОВЫ

THE PEOPLE'S
ADVOCATE OFFICE OF
MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chișinău,
str. Sfatul Țării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

25.10.16 nr. 01-10/2
la nr. _____ din _____

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE

Prezentată în conformitate cu art. 25 lit. i) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, art.38 alin. (1) lit. i) și art.39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 și art. 26 din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr. 52 din 03.04.2014.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
INTRARE NR.	<u>126 a¹</u>	
<u>25</u>	<u>10</u>	20 <u>16</u>

I. AUTORUL SESIZĂRII

- Mihail Cotorobai, Avocat al Poporului
- Municipiul Chișinău, str. Sfatul Țării 16
- Tel: 022 234800; 022 222224
- Fax: 022 225442

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare următoarele prevederi din Legea nr. 162-XVI din 22.07.2005 cu privire la statutul militarilor care reglementează interdicția militarilor la dubla cetățenie:

- Art. 28, alin.(6) lit. e) „*care dețin cetățenia altui stat*”
- Art. 35, alin.(3) lit. g) „*la dobândirea cetățeniei altui stat*”

Astfel, potrivit prevederilor art. 8 din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22.07.2005 Militarii beneficiază de drepturile și libertățile stabilite pentru cetățenii Republicii Moldova de Constituție, de legislația în vigoare și de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, cu restricțiile condiționate de particularitățile serviciului militar.

CADRUL NORMATIV PERTINENT

Constituația Republicii Moldova 29 iulie 1994

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 10

Unitatea poporului și dreptul la identitate

(1) Statul are ca fundament unitatea poporului Republicii Moldova. Republica Moldova este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi.

(2) Statul recunoaște și garantează dreptul tuturor cetățenilor la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

Articolul 15

Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 17

Cetățenia Republicii Moldova

(1) Cetățenia Republicii Moldova se dobîndește, se păstrează ori se pierde în condițiile prevăzute de legea organică.

(2) Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa și nici de dreptul de a-și schimba cetățenia.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 27

Dreptul la libera circulație

(1) Dreptul la libera circulație în țară este garantat.

(2) Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.

Articolul 35

Dreptul la învățătură

(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

(2) Statul asigură, în condițiile legii, dreptul de a alege limba de educare și instruire a persoanelor.

(3) Studiarea limbii de stat se asigură în instituțiile de învățământ de toate gradele.

(4) Învățământul de stat este gratuit.

(5) Instituțiile de învățământ, inclusiv cele nestatale, se înființează și își desfășoară activitatea în condițiile legii.

(6) Instituțiile de învățământ superior beneficiază de dreptul la autonomie.

(7) Învățământul liceal, profesional și cel superior de stat este egal accesibil tuturor, pe bază de merit.

(8) Statul asigură, în condițiile legii, libertatea învățământului religios. Învățământul de stat este laic.

(9) Dreptul prioritar de a alege sfera de instruire a copiilor revine părinților.

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

(3) Durata săptămânii de muncă este de cel mult 40 de ore.

(4) Dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sînt garantate.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 57

Apărarea Patriei

(1) Apărarea Patriei este un drept și o datorie sfântă a fiecărui cetățean.

(2) Serviciul militar este satisfăcut în cadrul forțelor militare, destinate apărării naționale, pazei frontierei și menținerii ordinii publice, în condițiile legii.

Declarația Universală a drepturilor omului din 10.12.1948

Articolul 2

1. Fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, *fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere, de naștere sau decurgând din orice altă situație.*

2. Pe lângă aceasta, nu se va face nici o deosebire bazată pe statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care aparține o persoană, fie această țară sau teritoriu independente, sub tutelă, neautonome sau supuse unei limitări oarecare a suveranității.

Articolul 7

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.

Articolul 13

1. Orice persoană are dreptul să circule liber și să-și aleagă reședința în interiorul unui stat.

2. Orice persoană are dreptul să părăsească orice țară, inclusiv țara sa, și de a reveni în țara sa.

Articolul 15

1. Orice individ are dreptul la o cetățenie.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa nici de dreptul de a-și schimba cetățenia.

Articolul 23

1. Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotire împotriva șomajului.

2. Toți oamenii au dreptul, fără nici o discriminare, la salariu egal pentru muncă egală.

3. Orice om care muncește are dreptul la o remunerație echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure lui precum și familiei sale o existență conformă cu demnitatea umană și completată, dacă este cazul, cu alte mijloace de protecție socială.

4. Orice persoană are dreptul să întemeieze cu alte persoane sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

Articolul 26

1. Orice persoană are dreptul la educație. Educația trebuie să fie gratuită, cel puțin în ce privește învățământul elementar și de bază.

Învățământul elementar este obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie accesibil tuturor; accesul la studii superioare trebuie să fie deschis tuturor pe baza deplinei egalități în funcție de merit.

2. Educația trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale. Ea trebuie să stimuleze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate popoarele și între toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

3. Părinții au, cu prioritate, dreptul să aleagă felul educației care urmează să fie dată copiilor lor.

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966

Articolul 12

1. Orice persoană care se află în mod legal pe teritoriul unui stat are acolo dreptul de a circula liber și de a-și alege liber reședința.

2. Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv propria sa țară.

3. Drepturile sus-menționate nu pot face obiectul unor restricții decât dacă acestea sunt prevăzute prin lege, necesare pentru a ocroti securitatea națională, ordinea publică, sănătatea și moralitatea publică sau drepturile și libertățile altora și sunt compatibile cu celelalte drepturi recunoscute în prezentul Pact.

4. Nimeni nu poate fi privat în mod arbitrar de dreptul de a intra în țară.

Articolul 26

Toate persoanele sunt egale în fața legii și au, fără discriminare, dreptul la o ocrotire egală din partea legii.

În această privință legea trebuie să interzică orice discriminare și să garanteze tuturor persoanelor o ocrotire egală și eficace contra oricărei discriminări, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie,

origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 16.12.1966

Articolul 2

1. Fiecare stat parte la prezentul Pact se angajează să acționeze, atât prin propriul său efort, cât și prin asistență și cooperare internațională, în special pe plan economic și tehnic, folosind la maximum resursele sale disponibile, pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute în prezentul Pact să fie asigurată progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative.

2. Statele părți la prezentul Pact se angajează să garanteze că drepturile enunțate în el vor fi exercitate fără nici o discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau pe orice altă împrejurare.

3. Țările în curs de dezvoltare, ținând seama în modul convenit de drepturile omului și de economia lor națională, pot să stabilească în ce măsură vor garanta celor care nu le sunt cetățeni drepturile economice recunoscute în prezentul Pact.

Articolul 6

1. Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul la muncă ce cuprinde dreptul pe care îl are orice persoană de a obține posibilitatea să-și câștige existența printr-o muncă liber aleasă sau acceptată și vor lua măsuri potrivite pentru garantarea acestui drept.

2. Măsurile pe care fiecare stat parte la prezentul Pact le va lua spre a asigura deplina exercitare a acestui drept trebuie să includă orientarea și pregătirea tehnică și profesională, elaborarea de programe, de măsuri și de tehnici potrivite pentru a asigura o dezvoltare economică, socială și culturală constantă și o deplină întrebuintare productivă a brațelor de muncă în condiții care garantează indivizilor folosința libertăților politice și economice fundamentale.

Articolul 13

1. Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la educație. Ele sunt de acord că educația trebuie să urmărească deplina dezvoltare a personalității umane și a simțului demnității sale și să întărească respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Pe lângă aceasta, ele sunt de acord că prin educație orice persoană trebuie să devină capabilă de a juca un rol util într-o societate liberă, că educația trebuie să favorizeze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate națiunile și toate grupurile rasiale, etnice sau

religioase și să încurajeze dezvoltarea activităților Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

2. Statele părți la prezentul Pact recunosc că în vederea asigurării deplinei exercitări a acestui drept:

a) învățământul primar trebuie să fie obligatoriu și accesibil tuturor în mod gratuit;

b) învățământul secundar, sub diferitele sale forme, inclusiv învățământul secundar tehnic și profesional, trebuie să fie generalizat și să devină accesibil tuturor prin toate mijloacele potrivite și în special prin instaurarea în mod progresiv a gratuității lui;

c) învățământul superior trebuie să devină accesibil tuturor în deplină egalitate, în funcție de capacitatea fiecăruia, prin toate mijloacele potrivite și în special prin introducerea treptată a gratuității;

d) educația de bază trebuie încurajată sau intensificată cât mai mult posibil, pentru persoanele care nu au primit-o pînă la capăt;

e) trebuie să se urmărească activ dezvoltarea unei rețele școlare la toate nivelurile, să se stabilească un sistem adecvat de burse și să se amelioreze în mod activ condițiile materiale ale personalului didactic.

3. Statele părți la prezentul Pact se angajează să respecte libertatea părinților și, atunci cînd este cazul, a tutorilor legali, de a alege pentru copiii lor instituții de învățămînt altele decît cele ale autorităților publice, dar conforme cu normele minimale pe care le poate prescrie sau aproba statul în materie de educație și de a asigura educația religioasă și morală a copiilor lor în conformitate cu propriile lor convingeri.

Nici o dispoziție din prezentul articol nu trebuie interpretată ca aducînd atingere libertății indivizilor și persoanelor juridice de a înființa și de a conduce instituții de învățămînt cu condiția ca principiile enunțate în paragraful 1 al prezentului articol să fie respectate, iar educația dată în aceste instituții să fie conformă cu normele minimale pe care le poate prescrie statul.

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* **din 04.11.1950**

Articolul 14. Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Convenția Europeană a Consiliului Europei cu privire la cetățenie ("CEC")

Articolul 3

Competența statului

1) Fiecare stat este în drept să determine prin legislația sa careii sunt cetățenii.

2) Această legislație este recunoscută de alte state dacă corespunde convențiilor internaționale aplicabile, dreptului internațional cutumiar și principiilor de drept general recunoscute în materie de cetățenie.

Articolul 5

Nediscriminarea

1) Normele unui stat cu privire la cetățenie nu pot conține diferențieri sau include practici echivalente cu discriminarea bazate pe sex, religie, rasă, culoare sau origine națională ori etnică.

2) Fiecare Stat Parte se bazează pe principiul nediscriminării cetățenilor săi indiferent de faptul dacă aceștia au dobândit cetățenia prin naștere sau ulterior.

Articolul 17

Drepturile și obligațiunile ce decurg din cetățenia multiplă

1) Cetățenii Statului Parte care posedă o altă cetățenie au, pe teritoriul acestui Stat Parte unde trăiesc, aceleași drepturi și obligațiuni ca și cetățenii acestui stat.

2) Dispozițiile prezentului capitol nu se referă la:

a) normele de drept internațional cu privire la protecția diplomatică sau consulară, acordată de către Statul Parte unuia dintre cetățenii săi, dar care posedă concomitent și cetățenia altui stat;

b) aplicarea normelor de drept internațional privat al Statelor Părți în cazurile ce se referă la cetățenia multiplă.

Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22.07.2005

Articolul 8. Drepturile și libertățile militarilor

Militarii beneficiază de drepturile și libertățile stabilite pentru cetățenii Republicii Moldova de Constituție, de legislația în vigoare și de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, cu restricțiile condiționate de particularitățile serviciului militar.

Articolul 12. Dreptul la încadrarea în serviciul militar

(1) Toți cetățenii Republicii Moldova care au împlinit vârsta de 18 ani au drepturi egale la încadrare în serviciul militar prin contract, în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte legislative.

(2) Perioada aflării militarului în serviciul militar se include în vechimea în muncă generală și în perioada necontributivă a militarului asimilată stagiului de cotizare, ce acordă dreptul de a primi sporul pentru vechimea în muncă, pensia de asigurări sociale de stat, indiferent de termenul trecut de la data eliberării din serviciul militar pînă la data angajării lui în serviciu (încadrării în câmpul muncii).

Articolul 12. Dreptul la încadrarea în serviciul militar

(1) Toți cetățenii Republicii Moldova care au împlinit vârsta de 18 ani au drepturi egale la încadrare în serviciul militar prin contract, în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte legislative.

(2) Perioada aflării militarului în serviciul militar se include în vechimea în muncă generală și în perioada necontributivă a militarului asimilată stagiului de cotizare, ce acordă dreptul de a primi sporul pentru vechimea în muncă, pensia de asigurări sociale de stat, indiferent de termenul trecut de la data eliberării din serviciul militar până la data angajării lui în serviciu (încadrării în câmpul muncii).

Articolul 13. Dreptul la învățătură

(1) Militarii prin contract au dreptul de a-și continua studiile în instituțiile de învățământ militar superior, postuniversitar sau de a urma alte forme de perfecționare profesională. Militarii pot fi trimiși, în modul stabilit de conducătorul structurii militare, la studii în instituții militare de învățământ, cu respectarea legislației în vigoare. Militarii prin contract care ating vârsta-limită de aflare în serviciul militar nu pot fi trimiși la studii în cazul prevăzut la art.32 alin.(4) lit.a).

(2) Militarii prin contract au dreptul de a-și continua studiile în instituțiile civile de învățământ superior, postuniversitar sau de a urma alte forme de perfecționare profesională.

(3) Militarii care dețin titlul științific de doctor sau de doctor habilitat beneficiază de un supliment în mărimea stabilită de actele normative.

(4) Militarii prin contract care au vechimea în serviciul militar de 10 ani și mai mult au dreptul de a-și face studiile din contul structurii militare în instituțiile civile de învățământ mediu de specialitate, superior, postuniversitar sau prin alte forme de perfecționare profesională la secțiile serale sau fără frecvență, în limita alocațiilor bugetare.

(5) Cetățenii eliberați din serviciul militar în termen sau din cel în termen redus, pentru rezultate deosebite obținute în timpul îndeplinirii serviciului militar, la recomandarea conducătorului structurii militare, beneficiază de dreptul de înmatriculare în instituțiile de învățământ militar, cu condiția că vor susține examenele de admitere și vor corespunde cerințelor de înmatriculare.

(6) Copiii militarilor prin contract decedați în urma schilodirii (rănirii, traumei, contuziei) în timpul îndeplinirii obligațiilor serviciului militar sau în urma încadrării în grad de dizabilitate în legătură cu îndeplinirea obligațiilor serviciului militar beneficiază de dreptul la înmatriculare în instituțiile de învățământ militar, în afara concursului, cu condiția că vor susține examenele de admitere și vor corespunde cerințelor de înmatriculare.

(7) Instruirea cetățenilor în instituțiile de învățământ militar se efectuează din contul bugetului de stat, în conformitate cu legislația în vigoare și în baza contractului de îndeplinire a serviciului militar, încheiat între structura militară și persoana înmatriculată.

Articolul 24. Cazurile de pluralitate de cetățenii

(1) În Republica Moldova, pluralitatea de cetățenii se permite:

- a) copiilor care au dobândit automat la naștere cetățenia Republicii Moldova și cetățenia unui alt stat;
- b) cetățenilor săi care dețin concomitent cetățenia unui alt stat, când această cetățenie este dobândită automat prin căsătorie;
- c) copiilor cetățeni ai Republicii Moldova care au dobândit cetățenia unui alt stat în urma înfierii;
- d) dacă această pluralitate rezultă din prevederile acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- e) în cazul când renunțarea la cetățenia unui alt stat sau pierderea ei nu este posibilă sau nu poate fi rezonabil cerută;
- f) în alte cazuri prevăzute de prezenta lege.

(2) În interesele republicii și în cazuri excepționale, cetățenii unor alte state pot deveni și cetățeni ai Republicii Moldova, prin decret al Președintelui Republicii Moldova, dacă nu cad sub incidența art.20 lit.a)-d).

(3) Dobândirea de către cetățeanul Republicii Moldova a cetățeniei altui stat nu atrage pierderea cetățeniei Republicii Moldova.

(4) Cetățeanul Republicii Moldova care posedă cetățenia altui stat, în raporturile cu Republica Moldova, este recunoscut numai ca cetățean al ei, cu excepția cazurilor prevăzute la alin. (1) lit. a)-e) și alin. (2).

Articolul 25. Drepturile și îndatoririle în cazul pluralității de cetățenii

Cetățenii Republicii Moldova, domiciliați legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova, care posedă legal și cetățenia unui alt stat beneficiază în egală măsură de aceleași drepturi și îndatoriri ca și ceilalți cetățeni ai Republicii Moldova.

Articolul 26. Modalitățile de satisfacere a obligațiunii militare în cazul pluralității de cetățenii

Persoana care este cetățean al Republicii Moldova și care posedă legal și cetățenia unui alt stat este supusă serviciului militar față de Republica Moldova dacă domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul ei, chiar dacă este scutită de obligațiunea militară față de alt stat.

III. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTORA

Art.2 din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22.07.2005, definește noțiunea de militari. Astfel, militari sun cetățenii Republicii Moldova care îndeplinesc serviciul militar în baza obligațiunii militare sau a încadrării prin contract, în conformitate cu legislația în vigoare. Iar, militari prin contract – cetățenii încadrați în serviciul militar prin contract. Articolul 8 din această lege prevede că Militarii beneficiază de drepturile și libertățile stabilite pentru cetățenii Republicii Moldova de Constituție, de legislația în vigoare și de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, cu restricțiile condiționate de particularitățile serviciului militar. Articolul 12 prevede: (1) toți cetățenii Republicii Moldova care au împlinit vârsta de 18 ani au drepturi egale la încadrare în serviciul militar prin contract, în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte legislative.

Totodată, art. 28 alin.(6) din Legea № 162-XVI din 22.07.2005 prevede și anumite restricții la încadrarea în serviciul militar prin contract. Restricția prevăzută de lege care a îngrijorat Avocatul Poporului se referă la faptul, că nu pot fi încadrați în serviciul militar prin contract *cetățenii care dețin cetățenia altor state*. Mai mult ca atât, art. 35 lit.g) din Legea № 162-XVI prevede *eliberarea militarului din serviciul militar prin contract în cazul dobândirii cetățeniei altui stat*. Prin urmare, consider că aceste restricții îngreădește dreptul cetățeanului la dubla cetățenie.

Pornind de la dezideratul că Instituția Ombudsmanului (Avocatul Poporului) joacă un rol fundamental în consolidarea democrației, a statului de drept și a drepturilor omului, consider că prevederile art.28 alin.(6) lit. e) și art.35 lit. g) din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22.07.2005, contravine următoarelor prevederi din Constituție:

- articolul 1 alineatul (3), care stipulează că Republica Moldova este un stat de drept democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate;
- articolul 4 alineatul (1), conform căruia dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului cu pactele și celelalte tratate la care Republica Moldova este parte;
- art. 15 cu privire la universalitate;
- art. 16 cu privire la egalitatea în fața legii și a autorităților publice;
- art. 17 cu privire la faptul că nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa și nici de dreptul de a-și schimba cetățenia;
- art. 27 cu privire la libera circulație;
- art. 35 cu privire la dreptul la învățătură;
- art. 43 cu privire la dreptul la muncă și la protecția muncii;
- art. 57 cu privire la apărarea Patriei.

Temeiul adresării Ombudsmanului la Curtea Constituțională, constituie faptul că mai mulți tineri, sunt nemulțumiți că nu pot fi admiși la studiile la Academia Militară „Alexandru cel Bun”, pe motiv că dețin dubla cetățenie. Tinerii au pierdut săptămîni întregi pentru a obține toate actele necesare pentru a fi admiși la Academie. Însă au fost indignați cînd au aflat că nu sunt eligibili din simplu fapt că dețin și cetățenia altui stat.

Analizînd prevederile legale care restrînge dreptul la educație, am constatat că acestea se referă la prevederile pct.19 din **Regulamentul de organizare a recrutării, selectării și aditerii candidaților în instituțiile de învățămînt militar**¹. Astfel, unul din criteriu pe care trebuie să le îndeplinească candidații pentru admiterea în instituțiile de învățămînt militar, să fie cetățean al Republicii Moldova și **să nu dețină cetățenia altui stat**. Prin urmare, aceste prevederi din Regulament au fost introduse ca să urmărească corespunderea cu prevederile art. 28 alin.(6) lit. e) și art. 35 lit.g) din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22.07.2005.

Menționez, că în conformitate cu articolul 24 din Legea cu privire la cetățenie nr. 1024 din 02.06.2000, cetățenia multiplă este permisă în Moldova. Articolul 25 prevede că cetățenii Republicii Moldova, domiciliați legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova, care posedă legal și cetățenia unui alt stat beneficiază în egală măsură de aceleași drepturi și îndatoriri ca și ceilalți cetățeni ai Republicii Moldova. Iar articolul 26 prevede, că persoana care este cetățean al Republicii Moldova și care posedă legal și cetățenia unui alt stat este supusă serviciului militar față de Republica Moldova dacă domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul ei, chiar dacă este scutită de obligațiunea militară față de alt stat.

Preambulul Convenției Europene a Consiliului Europei cu privire la cetățenie (“CEC”), care a intrat în vigoare pentru Moldova la 1 martie 2000, explică scopul CEC și prevede: “Recunoscînd că la soluționarea problemelor legate de cetățenie urmează a se ține cont atît de interesele legale ale statului, cît și ale persoanelor ;”Cu privire la drepturile și obligațiile referitoare la cetățenia multiplă, articolul 17 prevede: “Cetățenii Statului Parte care posedă o altă cetățenie au, pe teritoriul acestui Stat Parte unde trăiesc, aceleași drepturi și obligațiuni ca și cetățenii acestui stat.

Prin urmare, consider că interzicerea cetățenilor moldoveni să dețină alte cetățenii pentru a fi militari prin contract restrînge drepturile sale fundamentale la muncă și la protecția muncii, dreptul la libera circulație și dreptul la educație. Totodată, nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa și nici de dreptul de a-și schimba cetățenia. De asemenea, consider că cetățenii care își satisfac serviciul militar prin contract sunt discriminați în comparație cu cetățenii

¹Aprobat prin Ordinul Ministrului Apărării nr.124 din 4 mai 2009

moldoveni care dețin cetățenie multiplă. Spre exemplu, Ministrul apărării ar putea să aibă dreptul la dublă cetățenie, iar un militar prin contract nu.

În hotărârea nr. 12 din 1 noiembrie 2012, Curtea Constituțională a făcut referire la faptul că însăși Curtea Europeană a specificat că, atunci când au elaborat și apoi au semnat Convenția, majoritatea covârșitoare a statelor contractante aveau forțe de apărare și, prin urmare, un sistem de disciplină militară care implica în mod inerent posibilitatea de a impune anumitor drepturi și libertăți ale membrilor forțelor armate unele limitări, care nu puteau fi impuse civililor. Curtea Europeană a statuat că existența unor astfel de sisteme, pe care le-au menținut de atunci, nu intră în conflict cu obligațiile statelor în temeiul Convenției (*hotărârea CEDO Engel și alții v. Țările de Jos din 8 iunie 1976, § 57*). Rezultă că fiecare stat are competența de a-și organiza sistemul său de disciplină militară și dispune în acest sens de o anumită marjă de apreciere. În același timp, Curtea Europeană a statuat că, deși buna funcționare a unei armate este greu de conceput fără norme juridice menite să prevină prejudicierea sa de către personalul militar, autoritățile naționale nu pot însă să se bazeze pe astfel de norme pentru a împiedica exercitarea de către membrii forțelor armate a dreptului lor la respectarea vieții private, care se aplică militarilor la fel ca și altor persoane aflate sub jurisdicția statului (*hotărârile CEDO Smith și Grady v. Regatul Unit, § 89, și Lustig-Prean și Beckett v. Regatul Unit, § 82, din 27 septembrie 1999*).

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat constant că orice diferență de tratament nu implică în mod automat o încălcare a articolului 16 din Constituție. Pentru a stabili încălcarea articolului 16 din Constituție trebuie să se constate faptul că persoanele aflate în situații similare sau comparabile beneficiază de tratament preferențial și că această distincție este discriminatorie (a se vedea, între altele, Hotărârea nr.27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați). Astfel, o distincție este discriminatorie dacă nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă, adică, dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

Admitem că prevederile impuse sunt formulate în termeni clari și că ei urmăresc un scop legitim de a asigura loialitatea militarilor față de Republica Moldova. Cu toate acestea, consider că mijloacele utilizate de stat cu scopul de a asigura loialitatea militarilor față de Stat sunt disproportionale.

În hotărârea Tănase c. Moldovei², Curtea Europeană a accentuat că mulți cetățeni de asemenea dețin dubla cetățenie (a se vedea § 26 pînă la 28 supra) și că acești cetățeni au dreptul să fie reprezentați de membri ai Parlamentului care reflectă preocupările lor și viziunile politice. Curtea a considerat că afirmația Guvernului potrivit căreia măsura a fost necesară pentru a proteja legile Republicii Moldova, instituțiile și securitatea națională este foarte puțin convingătoare.

²Hotărârea Marii Camere din 27 aprilie 2010

Prin urmare, prin introducerea restricțiilor de a deține mai multe cetățenii de către militari, statul a admis ingerințe care nu sunt echitabile, necesare într-o societate democratică și sunt contrare în spiritul apărării și promovării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Or, autorităților statului le revine obligația negativă de a se abține să împiedice exercitarea drepturilor fundamentale ale omului, în special dreptul la pluralitatea de cetățenii.

Prin urmare, militarii prin contract sunt direct afectați de prevederile art. 28, alin.(6) lit.e) și art. 35, alin.(3) lit. g) din Legea 162-XVI cu privire la statutul militarilor, deoarece, ei trebuie să facă o alegere dificilă între a fi militari sau să-și păstreze dubla cetățenie. Conștientizarea acestei alegeri dificile are un efect nefavorabil asupra cetățenilor Republicii Moldova.

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

- 1. Admiterea prezentei sesizări în fond;**
2. Exercițarea controlului constituționalității prevederilor art. 28, alin.(6) lit.e) și art. 35, alin.(3) lit. g) din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22.07.2005

Cu respect,

Mihail COTOROBAI
Avocatul Poporului